

Հավելված

Հաստատվել է ՀՀ ՎՊ խորհրդի

2012թ. փետրվարի 10-ի թիվ 3/4 որոշմամբ

**ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ
ՎԵՐԱՀՄԿԻՉ ՊԱԼԱՏ
ԸՆԹԱՑԻԿ ՀԱՇՎԵՏՎՈՒԹՅՈՒՆ**

Հայաստանի Հանրապետությունում վտանգավոր թափոնների օգտագործման (վերամշակում, վնասագերծում, պահպանում, փոխադրում և տեղադրում) նկատմամբ իրականացված վերահսկողության արդյունքների վերաբերյալ

Վերահսկողության հիմքը՝ Հայաստանի Հանրապետության վերահսկիչ պալատի 2011 թվականի գործունեության տարեկան ծրագրի 13-րդ կետը, ՀՀ վերահսկիչ պալատի խորհրդի 2011թ. նոյեմբերի 7-ի թիվ 28/2 որոշումը:

Վերահսկողության նպատակը՝ Արտադրության և սպառման ընթացքում գոյացած վտանգավոր թափոնների օգտագործման (վերամշակում, վնասագերծում, պահպանում, փոխադրում և տեղադրում) օրինականությունը:

Վերահսկողության առարկան՝ Վտանգավոր (բացառությամբ ռադիոակտիվ) թափոններ օգտագործող կազմակերպությունների և թափոնների կառավարման ոլորտում լիազորված պետական կառավարման մարմինների գործունեության համապատասխանությունը ՀՀ օրենսդրությանը:

Վերահսկողության օբյեկտներ՝ ՀՀ առողջապահության նախարարություն, ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարություն, ՀՀ բնապահպանության նախարարություն, ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարություն:

Վերահսկողության կատարման ժամկետը՝ 2011թ.-ի նոյեմբերի 8-ից մինչև 2012թ. մարտի 31-ը:

Վերահսկողությամբ ընդգրկող ժամանակահատվածը՝ 2009թ.-ի հունվարի 1-ից մինչև 2011թ.-ի դեկտեմբերի 31-ը:

Վերահսկողության մեթոդաբանությունը՝ Վերահսկողության իրականացման ընթացքում կիրառվել են դիտարկման և վերլուծության ձևերը, համապատասխանության տեսակը: Վերլուծությունն

իրականացվել է ընտրանքային կարգով ընտրված ոլորտներում՝ դիտարկման արդյունքների հիման վրա:

Վերահսկողության արդյունքները՝

Վտանգավոր թափոնների հաշվառումը

Արտադրության և սպառման ընթացքում գոյացած թափոնների (բացառությամբ ռադիոակտիվ) հավաքման, փոխադրման, պահման, մշակման, օգտահամման, հեռացման հետ կապված հարաբերությունները կարգավորվում են «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքով: Վտանգավոր թափոնների ցանկը հաստատվել է ՀՀ կառավարության 20.05.2004թ. թիվ 874-Ն որոշմամբ, իսկ ըստ վտանգավորության դասակարգված թափոնների ցանկը՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարի 25.12.2006թ. թիվ 430-Ն հրամանով:

Թափոնների հաշվառումն իրականացվում է ՀՀ կառավարության 07.12.2006թ. «Թափոնների պետական հաշվառման կարգը սահմանելու մասին» թիվ 1739-Ն որոշման համաձայն՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից, կազմակերպությունների ներկայացրած «Թափոնների առաջացման, օգտագործման և հեռացման մասին» ձև-1 «Թափոն» տարեկան վարչական վիճակագրական հաշվետվությունների տվյալների հիման վրա: ՀՀ բնապահպանության նախարարություն թափոնների վերաբերյալ տարեկան վարչական վիճակագրական հաշվետվություններ ներկայացրել են 2009թ-ին՝ 633, իսկ 2010թ-ին՝ 678 կազմակերպություն: Վտանգավոր թափոններ առաջացել են 2009թ-ին՝ 392, իսկ 2010թ-ին՝ 406 կազմակերպություններում, դրանց առաջացրած վտանգավոր թափոնները կազմել են 2009թ.-ին՝ 47,630.1 տոննա, իսկ 2010թ.՝ 48,297.7 տոննա: Ըստ ՀՀ ազգային վիճակագրական ծառայության տվյալների միայն արդյունաբերությամբ զբաղվող տնտեսավարող սուբյեկտների թիվը կազմել է շուրջ 2500, որոնց ընդամենը 7 տոկոսն է ներկայացրել վտանգավոր թափոնների վերաբերյալ հաշվետվություն: Սակայն ՀՀ բնապահպանության նախարարության աշխատակազմի բնապահպանական պետական տեսչության (այսուհետ՝ Տեսչություն) կողմից լիարժեք չեն կատարվել ՀՀ կառավարության 25.07.2002թ. «ՀՀ բնապահպանության նախարարության աշխատակազմի բնապահպանական պետական տեսչության կանոնադրությունը և կառուցվածքը հաստատելու մասին» թիվ 1149-Ն որոշման հավելված 1-ի 8-րդ կետի պահանջները. պատշաճ հսկողություն չի իրականացվել վտանգավոր թափոնների գործածության համար սահմանված նորմերի, բնապահպանական վարչական վիճակագրություն վարելու և հաշվետվություններ ներկայացնելու կարգի պահպանման նկատմամբ: Արդյունքում չի կիրառվել «Վարչական իրավախախտումների վերաբերյալ» ՀՀ

օրենսգրքի 169.19-րդ հոդվածի պահանջը, ըստ որի՝ վարչական վիճակագրական հաշվետվություն չներկայացնելն առաջացնում է մինչև 150.0 հազ. դրամ տուգանքի նշանակում:

Վտանգավոր թափոնների գործածության մասին տվյալներն ըստ ՀՀ մարզերի և ոլորտների ներկայացված են հավելված 1-ում և հավելված 2-ում:

Շրջակա միջավայրում արտադրության և սպառման թափոնների տեղադրման դիմաց վճարի դրույքաչափերը սահմանվել են «Բնապահպանական վճարների դրույքաչափերի մասին» ՀՀ օրենքով՝ յուրաքանչյուր տոննայի համար, ըստ վտանգավորության դասակարգման սահմանելով 1500 դրամից մինչև 48000 դրամ: Արդյունաբերական հրապարակներում թափոնների տեղադրման (պահման) դեպքում դրույքաչափը կիրառվում է ըստ տեղադրման ժամանակահատվածի՝ 500 դրամից մինչև 48000 դրամ: Վտանգավոր թափոնների տեղադրման դիմաց բնապահպանական վճարները կազմել են՝ 2009թ.՝ 30,723.2 հազ. դրամ, 2010թ.՝ 35,402.3 հազ. դրամ: Վտանգավոր թափոնների համար բնապահպանական վճարների մասին տվյալներն ըստ ՀՀ մարզերի ներկայացված է հավելված 3-ում:

ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից 2009թ.-ին՝ հաշվառվել են 39 թափոնների անձնագրեր 10 կազմակերպությունների, 2010թ.-ին՝ 85 անձնագրեր 32 կազմակերպությունների, իսկ 01.10.2011թ. դրությամբ՝ 239 անձնագրեր 78 կազմակերպությունների համար, այն դեպքում, երբ վտանգավոր թափոնների վերաբերյալ տարեկան վարչական վիճակագրական հաշվետվություններ ներկայցրել են 2009թ.-ին՝ 433, իսկ 2010թ.-ին՝ 372 կազմակերպություն: Այսպիսով, վտանգավոր թափոններ առաջացնող կազմակերպությունների 79 տոկոսը խախտել են ՀՀ կառավարության 19.01.2006թ. «Թափոնների անձնագրավորման կարգը սահմանելու մասին» թիվ 47-Ն որոշման պահանջը՝ վտանգավոր թափոնների անձնագրեր չեն կազմվել և ՀՀ բնապահպանության նախարարություն համաձայնեցման չեն ներկայացվել, իսկ Տեսչության կողմից համապատասխան միջոցներ չեն ձեռնարկվել:

30.01.2003 թվականին ՀՀ կառավարությունը հաստատել է «Հայաստանի Հանրապետությունում վտանգավոր թափոնների վերամշակման կամ վնասազերծման կամ պահպանման կամ փոխադրման և տեղադրման գործունեության լիցենզավորման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 121-Ն որոշումը, որի համաձայն թվով 6 կազմակերպությունների ՀՀ կառավարության որոշումներով տրամադրվել են վտանգավոր թափոնների միայն վերամշակման, վնասազերծման լիցենզիաներ, իսկ վտանգավոր թափոնների պահպանման, կամ փոխադրման և տեղադրման համար լիցենզիաներ չեն տրամադրվել: Վտանգավոր թափոնների փոխադրում առանց

համապատասխան լիցենզիայի բացի այդ կազմակերպություններից իրականացրել են 2009թ. ևս թվով 13, իսկ 2010թ.՝ թվով 16 կոմունալ սպասարկման կազմակերպություններ: Լիցենզավորված գործունեություն կատարելու համար՝ համաձայն «Պետական տուրքի մասին» ՀՀ օրենքի 19-րդ հոդվածի 12-րդ մասի՝ լիցենզիայի տրամադրման համար պետական տուրքը սահմանվել է տարեկան 200.0 հազ.դրամ:

Տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների գործունեությունը վտանգավոր թափոնների օգտագործման ոլորտում

Թափոնների գործածության ոլորտում տարածքային կառավարման և տեղական ինքնակառավարման մարմինների իրավասությունները սահմանվել են «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքի 10-րդ և 11-րդ հոդվածներով: Տարածքային կառավարման մարմինները պետք է կազմեն և վարեն թափոնների գոյացման, մշակման, օգտահանման օբյեկտների և հեռացման վայրերի գրանցամատյանները: Լիազորված պետական մարմինների (ՀՀ բնապահպանության նախարարության, իսկ ընդերքում տեղադրման դեպքում՝ ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարության) հետ համաձայնեցված պետք է իրականացնեն թափոնների տեղադրման վայրերի թույլտվությունների տրամադրումը, կազմակերպեն թափոնների հաշվառումը, անձնագրավորումը:

Տեղական ինքնակառավարման մարմինների լիազորությունները սահմանվել են նաև «Տեղական ինքնակառավարման մասին» ՀՀ օրենքի 32-րդ հոդվածով, ըստ որի համայնքի ղեկավարը պետք է վարի համայնքի քաղաքաշինական, բնապահպանական կադաստրները, իսկ 45-րդ հոդվածի համաձայն համայնքի ղեկավարի պարտադիր լիազորությունն է հողի պահպանությունը քիմիական նյութերով և արտադրական թափոններով աղտոտումից: Սակայն, օրենքով սահմանված վերոհիշյալ իրավասություններն ու լիազորությունները լիարժեք չեն կատարվում: Ըստ ՀՀ կառավարությանն առընթեր անշարժ գույքի կադաստրի պետական կոմիտեի տվյալների օրենքով սահմանված կարգով պետական գրանցում են ստացել ընդամենը 30 աղբավայրեր, իսկ օրինակ, Արագածոտնի մարզի Օշական համայնքի վարչական տարածքում՝ Աշտարակ-Էջմիածին մայրուղու հարևանությամբ, 1.58 հա մակերեսով աղբավայրի հողատարածքը ոչ միայն չունի պետական գրանցում, այլ նաև հանդիսանում է գյուղատնտեսական նշանակության արոտավայր:

Թափոնների օգտագործման համար լիցենզիան տրամադրում է ՀՀ կառավարությունը՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարության ներկայացմամբ, իսկ վտանգավոր քիմիական նյութերի ու թափոնների թաղման նպատակով ընդերքօգտագործման հատուկ թույլտվությունը՝ ՀՀ էներգետիկայի

նախարարության առաջարկությամբ (թույլտվության տրամադրման կարգը սահմանվել է ՀՀ կառավարության 22.02.2007թ. թիվ 228-Ն որոշմամբ):

Համայնքների տարածքների աղբավայրերում առկա են ՀՀ բնապահպանության նախարարի 26.10.2006թ. «ՀՀ տարածքում գոյացող արտադրության և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» թիվ 342-Ն հրամանով հաստատված ցանկում ներառված վտանգավորության աստիճան ունեցող թափոններ (մշտական և ժամանակավոր բնակության վայրերից, ինչպես նաև կազմակերպությունների կենցաղային տարածքներից առաջացած չտեսակավորված աղբն ունի 4-րդ դասի վտանգավորության աստիճան): Սակայն, համայնքների կամ աղբավայրեր (թափոնակուտակիչներ) օգտագործողների (օպերատորների) կողմից գործունեությունն իրականացվել է առանց լիցենզիայի, իսկ թափոնների թաղման դեպքում՝ առանց ընդերքօգտագործման հատուկ թույլտվության: Մասնավորապես, Երևան քաղաքի վարչական շրջաններում առանց լիցենզիայի կոմունալ սպասարկում իրականացնող կազմակերպություններից և ոչ մեկը թափոնների մասին վարչական վիճակագրական հաշվետվություն չի ներկայացրել և բնապահպանական վճարներ չեն վճարվել, այն դեպքում, երբ միայն Նուբարաշենի 52.3 հա մակերեսով աղբավայրի տարածքում օրական տեղադրվում է միջինը 750.0 տոննա կամ տարեկան 275.0 հազ. տոննա աղբ, այդ թվում նաև վտանգավոր թափոններ:

Լիազորված և տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից լիարժեք չեն կատարվել ՀՀ բնապահպանական օրենսդրության պահանջները: Չի կատարվել ՀՀ կառավարության 13.07.2006թ. «Թափոնների հեռացման վայրերի ռեեստրի վարման կարգը սահմանելու մասին» թիվ 1180-Ն որոշմամբ հաստատված կարգի 4-րդ կետի պահանջը՝ ըստ որի, ռեեստրում գրանցման ենթակա են 25.0 քառ. մ-ից ավելի տեղադրման մակերեսով թափոնների թաղման, վնասագերծման և ոչնչացման օբյեկտները: Խախտվել են «Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ և 36-րդ, «ՀՀ ընդերքի մասին» օրենսգրքի 51-րդ հոդվածների պահանջները՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինները ՀՀ բնապահպանության, ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարությունների հետ համաձայնեցված հսկողություն չեն իրականացրել բնապահպանական և ընդերքօգտագործման օրենսդրության նորմերի կատարման նկատմամբ, չեն արձանագրվել խախտումները, չեն կիրառվել պատժամիջոցներ:

Վտանգավոր թափոնների գործածությունն ըստ ոլորտների

1. Թռչնաբուծություն

Արտադրության և սպառման թափոնների հիմնական տեսակների գոյացման տեսակարար ցուցանիշները հավանության են արժանացել ՀՀ կառավարության կողմից և հաստատվել 19.11.2009թ. թիվ 48 արձանագրությամբ: Այդ ցուցանիշները սահմանվել են որպես միջին վիճակագրական և միջին ճյուղային տվյալներ:

Մասնավորապես, թռչնաբուծություն իրականացնող կազմակերպություններում, որպես վտանգավոր թափոն առաջացող թռչնի ծերտի տեսակարար ցուցանիշը կազմում է 5 տոկոս՝ թռչնի օրական քաշից: Ըստ ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության տվյալների թռչնաբուծությամբ զբաղվող 7 խոշոր կազմակերպություններում թռչունների տարեկան միջին քանակը կազմել է 3,035.0 հազ. հատ: Մեկ թռչնի միջին քաշն անգամ 1.0 կգ ընդունելու դեպքում միայն թռչնի ծերտը՝ ըստ տեսակարար ցուցանիշների, պետք է կազմեր օրական 151.7 տոննա, իսկ տարեկան կտրվածքով կառաջանա շուրջ 55,370.0 տոննա 4-րդ դասի վտանգավորության թափոն: Մինչդեռ ըստ վարչական վիճակագրական հաշվետվությունների այդ կազմակերպությունները առաջացրել են 13.8 տոննա վտանգավոր թափոններ, իսկ վճարված ընդհանուր բնապահպանական վճարը կազմել է տարեկան ընդամենը 100.0 հազ.դրամ:

2. Առողջապահության բնագավառ

Թափոնների օգտագործման ընթացքում մարդու օրգանիզմի վրա վնասակար ու վտանգավոր ազդեցության բացառման նպատակով սանիտարական նորմերի ու կանոնների, հիգիենիկ նորմատիվների մշակումը և դրանց պահանջների կատարման նկատմամբ վերահսկողությունն իրականացնում է ՀՀ առողջապահության նախարարությունը: Այդ նպատակով ՀՀ առողջապահության նախարարի 04.03.2008թ. թիվ 03-Ն և 29.10.2009թ. թիվ 20-Ն հրամաններով հաստատվել են բժշկական թափոնների և վտանգավոր քիմիական թափոնների գործածությանը ներկայացվող պահանջները: Ըստ սանիտարական կանոնների և նորմերի առողջապահական կազմակերպություններում բժշկական թափոնների մինչև 15 տոկոսը կազմում են վտանգավոր թափոնները:

Թափոններ առաջացնող առողջապահական կազմակերպությունները վտանգավոր թափոնների վնասագերծման, բժշկական թափոնները ոչնչացնելու համար պայմանագրերը կնքել են ՀՀ

կառավարության որոշումներով վտանգավոր թափոնների վնասագերծման լիցենզիա ստացած թվով 3 կազմակերպությունների՝ «Էկոլոգիա Վ.Կ.Հ.» ՍՊԸ (ՀՀ կառավարության 26.01.2009թ. թիվ 449-Ա որոշում), «Առողջության զարգացման կենտրոն» ՍՊԸ (ՀՀ կառավարության 24.12.2009թ. թիվ 1494-Ա որոշում) և «Զինջեկո» ՍՊԸ (ՀՀ կառավարության 19.02.2009թ. թիվ 150-Ա որոշում) հետ:

Ըստ ՀՀ առողջապահության նախարարության տվյալների 31.12.2011թ. դրությամբ, լիցենզավորված 2793 առողջապահական կազմակերպություններից թափոնների ոչնչացման, վնասագերծման նպատակով վերոհիշյալ կազմակերպությունների հետ հիմնականում պայմանագրեր են կնքել թվով 330 խոշոր բազմապրոֆիլ և մասնագիտացված հիվանդանոցներ, առողջության կենտրոններ (դրանց առաջացրած բժշկական թափոնները կազմում են առողջապահական կազմակերպությունների ընդհանուր թափոնների շուրջ 77.0 տոկոսը): Սակայն, վտանգավոր թափոնների փոխադրումը «Էկոլոգիա Վ.Կ.Հ.» ՍՊԸ, «Առողջության զարգացման կենտրոն» ՍՊԸ և «Զինջեկո» ՍՊԸ կողմից 2009 և 2010 թվականներին իրականացվել է առանց համապատասխան լիցենզիաների:

Խախտվել է ՀՀ կառավարության 30.01.2003թ. «Հայաստանի Հանրապետությունում վտանգավոր թափոնների վերամշակման, վնասագերծման, պահպանման, փոխադրման և տեղադրման գործունեության լիցենզավորման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 121-Ն որոշման այդ ժամանակահատվածում գործող պահանջը:

«Թափոնների առաջացման, օգտագործման և հեռացման մասին» տարեկան վարչական վիճակագրական հաշվետվություններ ներկայացրել են 2009թ-ին՝ 118, իսկ 2010թ.-ին՝ 123 կազմակերպություններ և անհատ ձեռնարկատերեր: 2009 թ-ին առաջացել են 951.1 տոննա, իսկ 2010 թ-ին 979.9 տոննա 3-րդ և 4-րդ դասի վտանգավորության թափոններ: Այսպիսով, առողջապահական կազմակերպությունների ընդամենը 4.4 տոկոսն են ներկայացրել վարչական վիճակագրական հաշվետվություններ, որը նախատեսված է ՀՀ կառավարության 07.12.2006թ. «Թափոնների պետական հաշվառման կարգը սահմանելու մասին» թիվ 1739-Ն որոշման պահանջով:

3. Ժամկետանց թունաքիմիկատներ և քիմիական թափոններ

Ժամկետանց թունաքիմիկատները և քիմիական թափոնները հիմնականում տեղադրված են Նուբարաշենի թունաքիմիկատների (512 տոննա՝ հիմնականում Գ-Դ-S) և Ալավերդի քաղաքի մկնդեղ պարունակող թունաքիմիկատների (50 տոննա) գերեզմանոցներում: Շուրջ 100,0 տոննա թունաքիմիկատներ և ժամկետանց քիմիական թափոններ գտնվում են նախկինում, մինչև

սեփականաշնորհումը, ՀՀ գյուղատնտեսության նախարարության համակարգում գործող «Բերրիություն» և «Ագրոսպասարկում» ձեռնարկությունների շրջանային պահեստներում, որոնցից առավելագույն քանակությունը տեղաբաշխված է Արմավիրի մարզի Ջրառատ համայնքում՝ 51,0 տոննա և Արարատի մարզի Երասխ համայնքում՝ 21,0 տոննա: Թափոնների պահպանումը կազմակերպությունների կողմից իրականացվում է առանց համապատասխան լիցենզիայի: Խախտվել է նաև «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի պահանջը՝ վտանգավոր օբյեկտները չեն հաշվառվել ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության ռեեստրում:

4. Ընդերքօգտագործման հարստացուցիչ ձեռնարկությունների պոչամբարներ և թափոնակույտեր

ՀՀ տարածքում առկա են հարստացուցիչ ձեռնարկությունների թվով 19 պոչամբարներ, որոնցից 10-ը կոնսերվացված են: Պոչամբարներում և դրանց կից տարածքներում առկա ապարային թափոնակույտերում կուտակված թափոնների վտանգավորության դասը որոշելու համար ՀՀ բնապահպանության, ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարության և ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարությունների կողմից միջոցներ չեն ձեռնարկվել, իսկ հարստացուցիչ ձեռնարկությունների կողմից ՀՀ բնապահպանության նախարարություն ներկայացվող թափոնների մասին տարեկան հաշվետվություններում թափոնները ներկայացվել են կամ որպես ոչ վտանգավոր, կամ ընդհանրապես պոչամբարների պարունակությունը որպես թափոն չի դիտարկվել: Արդյունքում որևէ բնապահպանական վճար չի վճարվել:

ՀՀ կառավարության 18.02.1995թ. «ՀՀ տարածքում առկա պոչամբարների և ապարային թափոնակույտերի անվտանգության ապահովման միջոցառումների մասին» թիվ 84 որոշմամբ պոչամբարների և ապարային թափոնակույտերի տեխնիկական վիճակի ուսումնասիրման, անվտանգության ապահովման և բնապահպանական միջոցառումների մշակման ու իրականացման հետ կապված աշխատանքների կոորդինացումն ու ՀՀ կառավարության որոշման կատարման վերահսկողությունը դրվել է ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության վրա: Սակայն պոչամբարներում առկա վտանգավոր նյութերի կազմը «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի համաձայն նախարարության կողմից վարվող արտադրական վտանգավոր օբյեկտների ռեեստրում որպես տեխնիկատեխնոլոգիական տվյալ չի հաշվառվել:

Ե Ձ Ր Ա Կ Ա Ց ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն

1. Խախտվել է «Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ հոդվածի պահանջը՝ ՀՀ բնապահպանության նախարարության կողմից լիարժեք չեն կատարվել ՀՀ կառավարության 25.07.2002թ. «ՀՀ բնապահպանության նախարարության աշխատակազմի բնապահպանական պետական տեսչության կանոնադրությունը և կառուցվածքը հաստատելու մասին» թիվ 1149-Ն որոշման հավելված 1-ի 8-րդ կետի պահանջները, պատշաճ հսկողություն չի իրականացվել վտանգավոր թափոնների գործածության համար սահմանված նորմերի, բնապահպանական վարչական վիճակագրություն վարելու և հաշվետվություններ ներկայացնելու կարգի պահպանման նկատմամբ:
2. Վտանգավոր թափոններ առաջացնող կազմակերպությունների 79 տոկոսը խախտել են ՀՀ կառավարության 19.01.2006թ. «Թափոնների անձնագրավորման կարգը սահմանելու մասին» թիվ 47-Ն որոշման պահանջը՝ վտանգավոր թափոնների անձնագրեր չեն կազմվել և ՀՀ բնապահպանության նախարարություն համաձայնեցման չեն ներկայացվել:
3. Խախտվել են «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքի 20-րդ հոդվածի և ՀՀ կառավարության 30.01.2003թ. «Հայաստանի Հանրապետությունում վտանգավոր թափոնների վերամշակման, վնասագերծման, պահպանման, փոխադրման և տեղադրման գործունեության լիցենզավորման կարգը հաստատելու մասին» թիվ 121-Ն և թափոնների թաղման նպատակով ընդերքօգտագործման հատուկ թույլտվության տրամադրման կարգը հաստատելու մասին 22.02.2007թ. թիվ 228-Ն որոշումների պահանջները: Թափոններ վնասագերծող, ոչնչացնող, ինչպես նաև կոմունալ սպասարկման ծառայություններ իրականացնող կազմակերպությունների կողմից թափոնների փոխադրումը և տեղադրումն իրականացվել է առանց համապատասխան լիցենզիաների, իսկ թաղման դեպքում առանց ընդերքօգտագործման հատուկ թույլտվությունների:
4. Խախտվել են «Բնապահպանական վերահսկողության մասին» ՀՀ օրենքի 13-րդ և 36-րդ, «ՀՀ ընդերքի մասին» օրենսգրքի 51-րդ հոդվածների պահանջները՝ տեղական ինքնակառավարման մարմինները ՀՀ բնապահպանության, ՀՀ էներգետիկայի նախարարությունների հետ համաձայնեցված հսկողություն չեն իրականացրել բնապահպանական և ընդերքօգտագործման օրենսդրության նորմերի կատարման նկատմամբ, չեն արձանագրվել խախտումները, չեն կիրառվել պատժամիջոցներ:

5. Տեղական ինքնակառավարման մարմինների կողմից չի կատարվել ՀՀ կառավարության 13.07.2006թ. «Թափոնների հեռացման վայրերի ռեեստրի վարման կարգը սահմանելու մասին» թիվ 1180-Ն որոշման պահանջը՝ աղբավայրերը, թափոնների թաղման, վնասագերծման և ոչնչացման օբյեկտները ռեեստրում չեն գրանցվել:
6. Թռչնաբուծությամբ զբաղվող 7 խոշոր կազմակերպություններում թռչունների տարեկան միջին քանակը կազմել է 3,035.0 հազ. հատ: Ըստ հաշվարկների, տարեկան կտրվածքով, միայն թռչնի ծեռտից առաջանում է շուրջ 55,370.0 տոննա 4-րդ դասի վտանգավորության թափոն: Մինչդեռ, ըստ վարչական վիճակագրական հաշվետվությունների, այդ կազմակերպությունները առաջացրել են 13.8 տոննա վտանգավոր թափոններ, որի համար վճարված ընդհանուր բնապահպանական վճարը կազմել է տարեկան ընդամենը 100.0 հազ.դրամ:
7. Խախտվել է ՀՀ կառավարության 07.12.2006թ. «Թափոնների պետական հաշվառման կարգը սահմանելու մասին» թիվ 1739-Ն որոշման պահանջը: Լիցենզավորված 2793 առողջապահական կազմակերպությունների միայն 4.4 տոկոսն է ներկայացրել «Թափոնների առաջացման, օգտագործման և հեռացման մասին» տարեկան վարչական վիճակագրական հաշվետվություն: Թափոնների վնասագերծումը, ոչնչացումը մասնագիտացված լիցենզավորված կազմակերպությունների միջոցով իրականացնում են հիմնական թափոններ առաջացնող 330 բազմապրոֆիլ և մասնագիտացված հիվանդանոցները, որը կազմում է առողջապահական կազմակերպությունների 12.0 տոկոսը:
8. Ժամկետանց թունաքիմիկատները և քիմիական թափոնների պահպանումը իրականացվում է ՀՀ օրենսդրության պահանջների խախտումներով: Չի կատարվել «Տեխնիկական անվտանգության ապահովման պետական կարգավորման մասին» ՀՀ օրենքի 12-րդ հոդվածի պահանջը՝ վտանգավոր օբյեկտները չեն հաշվառվել ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարության ռեեստրում:
9. ՀՀ բնապահպանության, ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարության և ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարությունների կողմից միջոցներ չեն ձեռնարկվել հարստացուցիչ ձեռնարկությունների պոչամբարներում կուտակված թափոնների վտանգավորության դասը որոշելու համար: Հարստացուցիչ ձեռնարկությունների կողմից ՀՀ բնապահպանության նախարարություն ներկայացվող թափոնների մասին տարեկան հաշվետվություններում թափոնները ներկայացվել են կամ որպես ոչ վտանգավոր, կամ

ընդհանրապես պոչամբարների պարունակությունը որպես թափոն չի դիտարկվել: Արդյունքում որևէ բնապահպանական վճար չի վճարվել:

Ա Ռ Ա Ջ Ա Ր Կ ՈՒ Թ Յ ՈՒ Ն Ն Ե Ր

ՀՀ կառավարությանը՝

1. «Բնապահպանական վճարների դրույքաչափերի մասին» ՀՀ օրենքում կատարել համապատասխան փոփոխություններ՝ օրենքում օգտագործվող հասկացությունները համապատասխանեցնել «Թափոնների մասին» ՀՀ օրենքով սահմանված հասկացություններին՝ հստակ նշելով հարստացուցիչ ձեռնարկությունների պոչամբարներում թափոնների տեղադրման դեպքում բնապահպանական վճարի դրույքաչափերը:
2. Լրամշակել բնապահպանական օրենսդրության նորմերը, մասնավորապես վերանայել կոմունալ թափոնների փոխադրմանը ներկայացվող պահանջները, պարզեցնել թափոնների անձնագրավորման և սկզբնական հաշվառման ընթացակարգերը:

ՀՀ բնապահպանության նախարարությանը՝

1. Պարբերաբար իրականացնել աղբավայրերի բնապահպանական մոնիտորինգ և «Շրջակա միջավայրի վրա ազդեցության փորձաքննության մասին» ՀՀ օրենքի համաձայն աղբավայրերը ենթարկել բնապահպանական փորձաքննության:
2. Պոչամբարների պարունակության անալիզների հիման վրա հստակեցնել դրանցում կուտակված թափոնների վտանգավորության դասը և առանձին ծածկագրով ներառել ՀՀ բնապահպանության նախարարի 26.10.2006թ. «ՀՀ տարածքում գոյացող արտադրության և սպառման թափոնների ցանկը հաստատելու մասին» թիվ 342-Ն հրամանով հաստատված ցանկի հանքային ծագում ունեցող թափոնների կազմում:

ՀՀ առողջապահության նախարարությանը՝

1. Հետևողական լինել ՀՀ բնապահպանական օրենսդրության, բժշկական թափոնների գործածությանը ներկայացվող հիգիենիկ և հակահամաճարակային պահանջների կատարման նկատմամբ: Վտանգավոր թափոնների մասով լրամշակել սպառման թափոնների գործածությանը ներկայացվող հիգիենիկ պահանջները:

ՀՀ արտակարգ իրավիճակների նախարարությանը՝

1. Արտադրական վտանգավոր օբյեկտների ռեեստրում որպես տեխնիկատեխնոլոգիական տվյալ նշել նաև պոչամբարներում առկա վտանգավոր նյութերի կազմը՝ հիմք ընդունելով ՀՀ կառավարության 09.11.2006թ. «Օգտակար հանածոների որակական անալիտիկ տվյալների հսկողության մասին» թիվ 1678-Ն որոշմամբ ՀՀ էներգետիկայի և բնական պաշարների նախարարության համակարգի «Անալիտիկ» ՓԲԸ-ի կողմից պոչամբարներում իրականացվող հսկողական անալիզների տվյալները: Միաժամանակ, ՀՀ կառավարության 16.02.2006թ. «Վնասակար նյութերի սահմանաքանակները հաստատելու մասին» թիվ 182-Ն որոշմամբ հաստատված ցանկում՝ պոչամբարների մասով կատարել համապատասխան լրացումներ:

ՀՀ տարածքային կառավարման նախարարությանը՝

1. Իրականացնել հսկողություն համայնքների կողմից աղբավայրերի հաշվառման, անձնագրավորման, թափոնների հեռացման վայրերի ռեեստրում գրանցման, ինչպես նաև թափոնակուտակիչների անշարժ գույքի պետական գրանցման և հողամասերի նպատակային օգտագործման նկատմամբ:

Համաձայն «Վերահսկիչ պալատի մասին» ՀՀ օրենքի 24-րդ հոդվածի 2-րդ մասի գ) կետի, մեկամսյա ժամկետում Վերահսկիչ պալատին գրավոր տեղեկատվություն տրամադրել՝ հայտնաբերված խախտումները վերացնելու նպատակով իրականացված միջոցառումների վերաբերյալ: